

N:o 91.

Ank. till Riksd. kansli den 11 april 1905, kl. 3,00 e. m.

Utlåtande, angående väckt motion om afskrifning af återstående köpeskillingen för hemman och lägenheter, som få till skatte lösas.

(I. A.)

I en inom Andra Kammaren väckt, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad motion (n:o 4) har herr *Nils Andersson* i Pettersborg föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, att den återstående skatteköpeskillingen afskrifves för alla de hemman och lägenheter, som få till »skatte» lösas.

Till stöd för sitt förslag har motionären anført följande:

»De hemman och lägenheter, till hvilka staten har äganderätt och hvilka emot viss afgift få till »skatte» lösas, enligt Kungl. Maj:ts nådiga förordningar af den 19 september 1723 och den 21 februari 1789 och Kungl. Maj:ts nådiga bref af den 26 mars 1702, den 1 september 1741, den 22 september 1756 och den 9 juli 1831 samt Kungl. Maj:ts nådiga kungörelser af den 24 januari 1790 och den 15 december 1848, utgöras numera till största delen af mindre lägenheter af ringa värde. Flera gånger hafva förslag väckts därom, att mera enhetlighet i vår jordbeteckning, d. v. s. öfverförande från »krono» till »skatte», måtte åstadkommas, men ej vunnit Riksdagens bifall.

Nu synes mig tiden vara inne för vidtagande af en sådan åtgärd till afsevärd förenkling i jordeböckernas förande, då nya sådana böcker

skola uppläggas. Då den återstående beräknade skatteköpeskillingen ej uppgår till mera än ungefär 30- à 40,000 kronor, så bör från ekonomisk synpunkt sedt ej något hinder möta för omförande af ifrågavarande hemman och lägenheter från »krono» till »skatte», i synnerhet som den behjärtansvärda egnahems-frågan därigenom skulle i betydlig mån befordras till lösning. Dessa smålägenheter, hvarom är fråga, kunna nämligen icke såsom »krono» in-tecknas, men öfverförda till »skatte» kunna de belånas genom in-tecknade skuldebref, och sålunda mindre bemedlade personer öfvertaga dylika lägenheter och skaffa sig ett eget hem.

Därtill kommer ännu ett skäl för skatteköpeskillingens afskrifvande, nämligen det, att denna afgift är att betrakta som ett slags grundskatt, och då alla andra grundskatter äro afskrifna, så bör enligt min mening äfven denna försvinna. I verkligheten blir en sådan afskrifning ingen förlust för staten, ty i förhållande till lägenheternas obetydliga värde äro besväret och kostnaderna så betydliga, att det är föga troligt, att innehafvarne köpa »skatte» på dem. Ja de, som nu stå i jordeböckerna, äro i de flesta fall redan döde, ty det är vanligen så, att vid åboombyte den nye ägaren blott hos häradsskrifvaren anmäler sig som innehafvare för att blifva införd i mantals- och skattskrifningslängderna. Dessutom skulle staten återvinna genom stämpelskatten, hvad den förlorar genom att nu afskrifva den återstående beräknade obetydliga skatteköpeskillingen.»

Frågan om kronohemmans samt åtskilliga andra kronolägenheters upplåtande under skattemannarätt utan särskild köpeskillings erläggande förelades 1870 års Riksdag till pröfning genom en då i ämnet aflåten kungl. proposition. Denna proposition blef emellertid afslagen af Riksdagen, som i skrifvelse den 10 maj samma år anförde, bland annat, att enligt de för behandling af frågan om beskattningsväsendets samt upp-börds- och redogörelseverkets förenkling utsedde kommitterades beräkning uppgick antalet af de under stadgad åbo- och besittningsrätt upplåtna kronohemman år 1844 till 2,176 hela mantal, lägenheterna oberäknade, och att detta antal hade under de påföljande 22 åren, eller till och med år 1866, enligt kammarkollegii utredning nedgått till 442 mantal, hvilken senare siffra kollegiet på anförda skäl funnit vara något för hög. Då skatteköpen under gällande lagstiftning visat sig ganska skyndsamt fortgå, hade det syntts Riksdagen icke vara af verkligt behof påkalladt att däri vidtaga någon förändring, helst skatteköpen kunde i väsentlig mån påskyndas genom att vederbörande på lämpligt sätt bringades kunskap om sådana förteckningar öfver kronohemman och lägenheter, som omförmälas

i kungl. kungörelsen den 15 december 1848 angående ordningen och sättet för vinnande af skattemannarätt till hemman och lägenheter af krononatur.

I hvad mån dessa skatteköp sedermera fortgått är utskottet icke i tillfälle att meddela, enär, enligt hvad upplyst blifvit, en utredning i sådant afseende icke skulle kunna åstadkommas utan vidlyftiga undersökningar och i öfrigt försvåras däraf, att en mängd i jordeböckerna upptagna kronolägenheter i själfva verket äro obefintliga.

Då emellertid ifrågaköpt skattemannarätt i regeln kan förvärfvas utan föregående värdering eller annan omgång än erläggande af den efter grundrätans kronovärde bestämda köpeskillingen, hvilket kronovärde alltjämt bibehållits vid sitt ursprungliga belopp och således måste anses under nuvarande förhållanden synnerligen ringa, samt alltså den af motionären till afskrifning ifrågasatta köpeskillingen utan någon svårighet bör kunna af kronoåborna erläggas och någon rättslig grund för dess efterskänkande icke kan åberopas, får utskottet hemställa,

att herr N. Anderssons ifrågaköpt motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 11 april 1905.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.

Reservation

af herrar *H. Andersson* och *N. Nilsson*.
